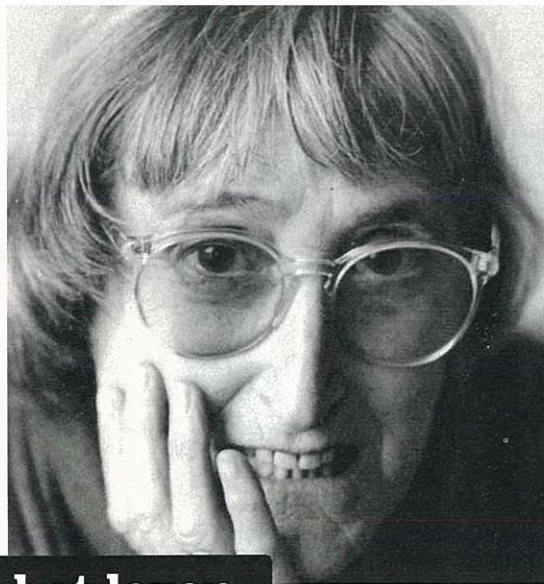

Een 'verdwaalde kunstenaars'

Uit het leven

Hanny Ladee-Levy, 1918-2009

Hanny Ladee-Levy, op 24 oktober overleden, had balletdanseres willen worden, maar werd kinderpsychiater en psychoanalytica. Ze was als studente niet overmatig ijverig en zei in een interview met *Medisch Contact* nog altijd verbaasd te zijn 'in dat vak zo'n verrukkelijk leven te hebben gehad'. Tot haar achtentachtigste had ze een particuliere praktijk, patiënten werden soms vrienden.

Pas de afgelopen jaren wilde Hanny in het openbaar over haar oorlogsverleden praten. Als psychiater moest je dat niet doen, vond ze. Maar de oorlogservaringen, zei ze, waren wel van nut geweest bij de behandeling van haar patiënten.

Als Joods meisje moest ze onderduiken. Ze schreef in het illegale blad *Rattenkruid* en liep tegen de lamp. Ze kon vluchten uit kamp Westerbork. Haar verloofde Rudi Bloemgarten, nauw betrokken bij de overval op het bevolkingsregister in Amsterdam, werd gefusilleerd.

Ondanks alle woede en verdriet bleef zij mild, ze kende geen wraak en had zelfs medelijden met de Duitse soldaat die haar na de capitulatie vol spijt aankeek. Als psychiater werkte zij veel met oorlogsslachtoffers, ook met kinderen van NSB'ers.

Kinderen waren dol op haar. Toen een kind haar – inmiddels een oudere, ietwat gebogen dame met een grote neus – vroeg of zij een heks was, antwoordde zij: 'Ja, maar niet verder vertellen, hoor.'

Johanna Veronica Levy werd op 4 september 1918 geboren, haar vader Alfred Levy was een bekende Amsterdamse strafpleiter. Ze had twee zusjes en een broer die kunstschilder werd.

Kunst, literatuur en muziek waren belangrijk in het liberaal-Joodse gezin. Hanny was een vrolijk meisje en ging in 1937 studeren omdat dat van haar verwacht werd. Zij was zelfbewust en toen Joden de davidster moesten dragen, verscheen zij op college in een lange fluwelen jurk, van onder tot boven bestikt met de gele sterren. Zij keek rond en ging zitten naast een student die lid was van de NSB.

Ze dook onder, hielp verzetsstrijders, maar de Gestapo vond de schuilplaats waar zij met vier anderen, onder wie haar zus Carla, woonde. Alleen Hanny overleefde de oorlog. Medegevangenen in Westerbork smokkelden haar, zomer 1943, in een jutezak naar buiten. Ze werd bij het vuil gedumpt en liep met artistieke hoed – 'ik ben een verdwaalde kunstenaars' – naar het station. Ze kwam terecht in een coupé met uitgelaten SS'ers. Zij brachten haar veilig naar Amsterdam.

In Amsterdam dook zij weer onder, ze zat op dertien adressen, deed haar balletoefeningen en probeerde wat te studeren. Een vriendin vond hoogleraren bereid tentamens af te nemen op Hanny's onderduikadres. 'Door het sleutelgat fluisterden vriendinnen een keer het juiste antwoord.'

Na de oorlog studeerde Hanny af en trouwde met Berend Berman, die ze bij de bevrijding op de Dam ontmoette. Hij stierf plotseling in 1947. Als scheepsarts op de grote vaart zocht Hanny troost.

Terug in Nederland specialiseerde zij zich. Ze kreeg een eigen praktijk in Amsterdam en trouwde met de psychiater George Ladee. Hij had een zoon en een dochter uit een vorig huwelijk, samen kregen zij een zoon die ook psychiater werd. Ze verhuisden naar Rotterdam.

Hanny was een zorgzame, anti-autoritaire moeder. Ze hield van kleurrijke gewaden. Toen het gezin eens op vakantie was in Frankrijk en zij met de kinderen op het plein voor een kathedraal speelde omdat ze niet met vader naar binnen wilden, hoorde zij een Nederlandse vrouw zeggen: 'Wat gaan die zigeuners toch leuk met hun kinderen om.' Ze kon als psychiater rake, nuchtere opmerkingen maken en geloofde al vroeg in 'praten en pillen'. Na het overlijden van haar man ging ze terug naar Amsterdam, nam schilder- en tekenles, kookte voor vrienden, snoeptte veel, declameerde spontaan een Frans gedicht of zong een lied uit haar jeugd, en zette overal bloemen en planten neer. In Westerbork hield zij ontroerende voordrachten over haar verblijf in het kamp en zij werkte enthousiast mee aan een jeugdboek over haar buurjongetje uit de oorlogstijd, de fotograaf Ronald Sweering. In dit boek, *Het verlaten hotel* van de journaliste Mirjam Elias, speelt Hanny een bijzondere rol: die van een meisje dat, wars van heldendom en drama, vol vertrouwen blijft kijken naar de toekomst. Ver over de tachtig sprak Hanny op zwarte scholen over oorlog en vervolging, haar bescheiden bijdrage aan een betere wereld. ■

Peter Brusse

Suggesties voor deze rubriek?
Mail naar uithetleven@vn.nl